

บทที่ 2

อุโบสถวัดท่าเรียบ

ในพื้นที่ตอนบนของจังหวัดบุรีรัมย์ที่อำเภอนาโพธิ์ เป็นอำเภอที่แยกมาจากอำเภอพุทไธสง ปรากฏสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนบ้านหนองหว้าใหญ่ที่มีความงดงาม นั่นคือ อุโบสถวัดท่าเรียบ เป็นสถาปัตยกรรมที่สื่อความหมายของพื้นถิ่น ร่วมสร้างโดยคนในชุมชน และเป็นของคนในชุมชนอย่างแท้จริง จากลักษณะทางกายภาพของอาคารซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างจากอุโบสถพื้นถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวคือ อาคารมีรูปทรงหลังคาแบบปั้นหยามีการกรุแผ่นดีบุกฉลุลายเป็นเชิงชายรอบหลังคา อีกทั้งมีการสร้างโถงด้านหน้ามีหลังคาปั้นหยาคลุมบริเวณบันไดทางขึ้นอุโบสถยิ่งทำให้ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏมีเอกลักษณ์ อีกทั้งยังมีคุณค่าทางสุนทรียภาพด้านศิลปกรรม ปรากฏจิตรกรรมฝาผนังภายในและภายนอกของอุโบสถเป็นเรื่องราวพระพุทธประวัติ วรรณคดี และวิถีชีวิตของคนในชนบท ภาคอีสานด้วยช่างเขียนศิลปินชาวบ้านที่สะท้อนคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ดังภาพที่ 2.1 และมีรายละเอียดของการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 2.1 อุโบสถวัดท่าเรียบ

ที่ตั้ง วัดท่าเรียบ ตั้งอยู่เลขที่ 2 บ้านหนองหัวใหญ่ หมู่ที่ 10 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31120

พิกัด 15 65'65"N, 102° 90' 46"E

อายุของอาคาร 128 ปี สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2432

ประวัติความเป็นมาของชุมชนและวัด

เมื่อปี พ.ศ. 2475 โดยประมาณได้มีกลุ่มคนอพยพมาจากบ้านเม็กดำ ตำบลปะหลาน อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยการนำของนายด้วง ดาวโธสง นายราชละริน รีมโธสง นายคำมี เจริญสุข นายสามารถ นครโธสง และนายภักดี ดาวโธสง เดินทางด้วยเท้าใช้เกวียนเป็นพาหนะพักนอนค้างคืนที่มีหนองน้ำใหญ่อยู่กลางป่า และมีต้นหว้าที่มีขนาดใหญ่ผลสีชมพูอยู่ต้นหนึ่ง บริเวณพื้นที่นั้นอยู่ในทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมกับการทำมาหากินได้สะดวกเหมาะแก่การทำการเกษตร ตกค่ำจึงมีการปิ้งอาหารร่วมกันทั่วทุกคนจึงได้ตกลงว่าจะตั้งถิ่นฐานตั้งชุมชนและจะทำมาหากินอยู่ที่นี่ ชาวบ้านที่อพยพมาอยู่ใหม่จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านหนองหัวใหญ่” ต่อมาเมื่ออพยพมาอีกหลายต่อหลายครอบครัวเพิ่มเป็นมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2410 ชาวบ้านจึงได้ตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรกขึ้นมาเพื่อปกครองเป็นผู้ดูแลลูกบ้าน ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายฟิลม (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้ปกครองคนแรก ปี พ.ศ. 2517 บ้านหนองหัวใหญ่ได้มีประชากรเพิ่มมากขึ้นและที่แยกครอบครัวมาอยู่ต่างหากก็มีเพิ่มมากขึ้นประมาณ 220 ครอบครัว เพื่อเป็นการสะดวกแก่การปกครอง ชาวบ้านจึงได้เสนอขอแยกหมู่บ้านเป็นสองหมู่บ้านและได้แบ่งเขตออกเป็นหมู่ที่ 10 กับหมู่ที่ 11 โดยได้มีผู้ใหญ่บ้านทำการปกครอง

วัดท่าเรียบตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2426 ลักษณะพื้นที่ตั้งวัดและบริเวณโดยรอบเป็นที่ราบติดกับริมทางลงไปทำน้ำที่ชาวบ้านใช้สัญจรขึ้นลงไปมาระหว่างหมู่บ้านกับทำน้ำ ด้วยเหตุนี้จึงได้ลงความเห็นกันตั้งชื่อว่า “วัดท่าเรียบ” ได้รับวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. 2435 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 12 เมตร ยาว 24 เมตร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดมีเนื้อที่ 17 ไร่ 1 งาน 8 ตารางวา การบริหารและการปกครองในปัจจุบันมีพระอธิการศุภริตฐานงโร เป็นเจ้าอาวาสวัดท่าเรียบและตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอนาโพธิ์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ประวัติการสร้างอาคาร เมื่อปี พ.ศ. 2432 อุโบสถวัดท่าเรียบก่อสร้างขึ้นโดยหลวงพ่ोजุล ซึ่งได้รับความร่วมแรงศรัทธาจากชาวบ้านโดยการขนทรายมาจากทำน้ำริมแม่น้ำมูลและใช้

เกี่ยวเนื่องในการบรรพทุกมาเพื่อก่อสร้าง ร่วมกันขุดมาจากสระน้ำข้างอุโบสถนำมาทำเป็นอิฐสำหรับก่อสร้าง โดยอาศัยช่างชาวบ้าน (ไม่ทราบชื่อ สกุลที่ชัดเจน) ที่มาจากอำเภออย่างสีสุราชเป็นช่างก่อสร้าง ผนังภายนอกเขียนจิตรกรรมฝาผนังโดยใช้สีจากธรรมชาติจากเปลือกไม้และใบไม้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพระมาลัยท่องนรกสวรรค์ นิทานชาดก ประวัติพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่เสวยพระชาติจนมาถึงประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน โดยในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีสื่อเทคโนโลยีเหมือนสมัยนี้ ชุมชนได้ใช้สถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรมโดยผู้อาวุโสจะใช้ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นสื่อในการเล่านิทานคุณธรรมให้บุตรหลานในหมู่บ้านฟัง

ประวัติการซ่อมแซม/บูรณะ การซ่อมแซมครั้งแรกไม่ทราบปี พ.ศ. ที่แน่ชัดโดยมีชายที่ชาวบ้านเรียกว่า “หมอสุเทพ” (ไม่ทราบชื่อ สกุลที่ชัดเจน) มาจากกรุงเทพฯ มาทำการฉาบปูนปิดรอยร้าวตามจุดต่าง ๆ ของอุโบสถ ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน

ครั้งที่สองเป็นการทาสีใหม่บริเวณเส้นสีแดงที่ฐานอาคาร แต่ทางวัดได้รับการแจ้งเตือนจากกรมศิลปากรว่าอุโบสถได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้วไม่ควรดำเนินการซ่อมแซมโดยพลการ ชุมชนจึงยุติการทาสีเพียงเท่านั้น และไม่ได้ซ่อมแซมใด ๆ อีกเลย

การใช้สอย

ภายในอาคารมีขนาดกว้างประมาณ 3.29 เมตร ยาว 7.34 เมตร รวมพื้นที่ใช้สอย 24.14 ตารางเมตร ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อุโบสถหลังนี้ยังคงใช้ประกอบสังฆกรรมของภิกษุสงฆ์ในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง ดังเช่นในภาพที่ 2.2 เป็นพิธีกรรมการให้อุปสมบท ซึ่งประกอบพิธีกรรมภายในอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.2 พิธีการให้อุปสมบทภายในอุโบสถวัดท่าเรือ ถ่ายเมื่อ ปี พ.ศ. 2556

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

อุโบสถวัดท่าเรือเป็นอุโบสถแบบทึบ ก่ออิฐถือปูน ขนาด 3 ห้อง ผนังทึบแบบมีมุขหน้า มีระเบียงรอบและมีโถงด้านหน้าตั้งบนลานประทักษิณ หันหน้าอาคารไปทางทิศตะวันออก ซึ่งเป็นถนนทางหลวงแผ่นดินที่ผ่านด้านหน้าของวัด ตัวอาคารมีผนังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้างประมาณ 3.29 เมตร ยาวประมาณ 7.34 เมตร มีมุขหน้า มีระเบียงรอบและมีโถงด้านหน้าที่มีหลังคาคลุมบริเวณบันไดทางขึ้นด้านหน้า มีมุขด้านหน้า ขนาดกว้าง 5.10 เมตร ยาว 9.20 เมตร ยกสูงกว่าระดับดินทำฐานแอวขัน มีบันไดขึ้นทางด้านหน้าจำนวน 9 ขั้น ตัวอุโบสถมีโครงสร้างเสา คานไม้ ก่อผนังอิฐถือปูนทำบัวหัวเสา ภายในฉาบทับเสาไม้ภายนอกฉาบปูนทับเสาไม้และเขียนภาพจิตรกรรม หลังคาของอุโบสถทำหลังคาทรงปั้นหยามีลักษณะสองชั้น และโถงด้านหน้าเป็นศาลายไม่มีผนังทำหลังคาทรงปั้นหย่าไม่ซ้อนชั้น ส่วนเชิงชายประดับแผ่นดีบุกฉลุลาย ดังภาพที่ 2.3 สภาพอาคารในปัจจุบันปรากฏรอยแตกกร้าวของผนังจากแนวเสาและหลังคารั่ว

ภาพที่ 2.3 รูปด้านหน้าและด้านหลังของอุโบสถวัดท่าเรือ

โครงสร้างและวัสดุ

เสา เสากระเบื้องและเสามุขด้านหน้าเป็นเสาสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง มีฐานเสาและตกแต่งบัวหัวเสา โดยเสาก่อจากอิฐดินเผาด้วยชาวบ้านเองวางเรียงซ้อนกันสลับ มุมเสาทำย่อมุมไม้สิบสอง จำนวน 20 ต้น และมีเสาแท่นเชิงเทียนอยู่บริเวณทางเข้าอาคาร จำนวน 4 ต้น ดังภาพที่ 2.4

ผนัง ผนังก่ออิฐถือปูน ผนังหนาประมาณ 0.50 เมตร ภายในฉาบปูนเรียบ (ฉาบทับหน้าเสลา) เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังบนผนังภายนอกเป็นเรื่องราวพระเวชสันดรชาดก และวิถีชีวิตของชาวบ้าน บนผนังภายในทางทิศเหนือใต้ ตอนบนเป็นภาพอดีตพระพุทธเจ้า 32 พระองค์ ตอนล่างเป็นภาพเสือ และภาพเสือ 1 ตัว กับกวาง 2 ตัว จะอยู่ด้านข้างของประตูทางเข้า ส่วนด้านบนเหนือประตูจะมีภาพภาพพระมาลัยและส่วนด้ายซ้ายจะเป็นภาพนางรำ และด้านหลังของพระพุทธรูปประธานของอุโบสถเป็นภาพพุทธประวัติตอนปรินิพพาน เมื่อหาพื้นที่ผนังอาคารรวมประมาณ 104 ตารางเมตร มีพื้นที่ช่องเปิดประมาณ 4.97 ตารางเมตร คิดเป็น ร้อยละ 4.78 ของพื้นที่ผนัง

ภาพที่ 2.4 เสาบริเวณโถงด้านหน้า และเสาระเบียง

ระเบียง พื้นที่ย่างรอบตัวอุโบสถที่มีหลังคาคลุมเพื่อให้ระเบียงทำหน้าที่ป้องกันฝนสาดหรือแสงแดดส่องถึงหน้าต่างและประตู หรือภาพจิตรกรรมฝาผนัง

พื้น พื้นภายในอาคารเป็นพื้นซีเมนต์ขัดมัน และมีการปูด้วยเสื่อน้ำมันทับ ดังภาพที่ 2.5

ฝ้าเพดาน ฝ้าเพดานแผ่นไม้เนื้อแข็งไม่เล่นระดับ ไม่มีการประดับใด ๆ จากระดับพื้นภายในถึงฝ้าเพดานเป็น 3 เมตร ดังภาพที่ 2.5

หลังคา เป็นทรงปั้นหยาสองชั้น มีมุขหน้า โครงสร้างหลังคาใช้ไม้เนื้อแข็ง สภาพดี มุงด้วยกระเบื้องว่าว สันหลังคาประดับโหง์ และซ้อฟ้าปูนปั้น เเชิงชายประดับแผ่นดีบุกฉลุอย่างสวยงาม

ภาพที่ 2.5 ผนัง พื้น ฝ้าเพดานภายในอุโบสถ และโครงสร้างหลังคาอุโบสถวัดท่าเรือ

ประตู ประตูไม้บานเปิดคู่ใช้ไม้ทั้งแผ่นไม่มีการต่อ จำนวน 1 ชุด อยู่ด้านหน้าอุโบสถ ขนาดบานกว้างประมาณ 0.50 เมตร สูง 2.00 เมตร วงกบเป็นไม้แกะสลัก ดังภาพที่ 2.6

หน้าต่าง เป็นหน้าต่างไม้บานเปิดคู่ใช้ไม้ทั้งแผ่นไม่มีการต่อ จำนวน 4 ชุด ขนาดบานกว้าง 0.30 เมตร สูง 1.00 เมตร วงกบเป็นไม้เนื้อแข็งมีขนาดหน้าตัด 2 x 4 นิ้ว ดังภาพที่ 2.6

บันได บันไดทางขึ้นด้านหน้าอุโบสถจำนวน 9 ขั้น ราวบันไดปูนรูปนาคเฝ้าบันได 1 คู่ และมีการประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสี ดังภาพที่ 2.7

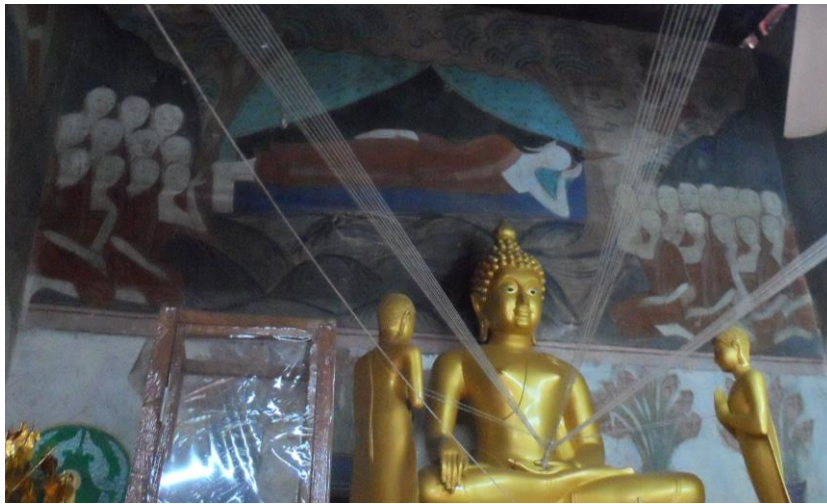
ภาพที่ 2.6 หน้าต่าง ประตูของอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.7 บันไดทางขึ้นหน้าอุโบสถวัดท่าเรือ

ส่วนประดับทางสถาปัตยกรรม

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถ มีจิตรกรรมฝาผนังภายในอาคารที่เป็นศิลปะแบบชาวบ้านเขียนด้วยเส้นสายที่อ่อนช้อยระบายด้วยสีธรรมชาติที่งดงามเป็นภาพเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ประกอบไปด้วยภาพพุทธประวัติตอนปรินิพพานที่ผนังด้านหลังพระพุทธรูปประธาน ภาพอดีตพระพุทธรเจ้า 32 พระองค์ที่ผนังด้านข้าง ภาพพระมาลัยที่ผนังด้านประตูทางเข้า ดังภาพที่ 2.8 คาดว่าเป็นฝีมือช่างสิงห์ วงศ์วาด (ชวลิต อธิปัตย์กุล. 2555 : 104) ซึ่งเป็นช่างพื้นบ้านที่มีผลงานสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถจำนวนหลายหลังในภาคอีสาน

ภาพที่ 2.8 ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังรอบนอกอุโบสถ มีจิตรกรรมฝาผนังภายนอกอาคารปราสาทที่บนคอสอง และบนผนังทั้งสี่ด้านรวมทั้งบนเสาที่เป็นศิลปะแบบชาวบ้านเขียนด้วยเส้นสายที่อ่อนช้อยระบายด้วยสีธรรมชาติที่งดงามโดยภาพที่ปรากฏบนคอสอง ได้แก่ ภาพค่างควา นก ดาว เมฆ และสัตว์หิมพานต์ เช่น นกเทศ นกหัสติลิงค์ เทพอัปสร เมขลา รามสูร ส่วนภาพวาดที่ผนังแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ภาพจากคติตามพุทธประวัติ ปรากฏเรื่องราวเช่น ตอนเจ้าชายสิทธัตถเสด็จออกมหาภิเนษกฆมนปริวัตต์ (การออกผนวชอันยิ่งใหญ่) พุทธบูชาปริวัตต์ มารวิชัยปริวัตต์ อภิสิมโพิปริวัตต์ ปรากฏที่ผนังด้านนอกทางทิศตะวันตก ดังภาพที่ 2.9 และตอนมหาปรินิพพานปริวัตต์บนผนังด้านในหลังพระพุทธรูปประธาน รวมถึงคติความเชื่อเรื่องเจดีย์จุฬามณี ทศชาติชาดก 13 กัณฑ์ โดยเฉพาะพระเวสสันดรชาดก ดังภาพที่ 2.10 บนผนังด้านนอกทางทิศเหนือต่อเนื่องถึงผนังด้านนอกทิศตะวันออกและทิศใต้ (ฉัตร สืบสำราญ. 2552 : 98-109)

2. ภาพจากวรรณกรรมพื้นบ้าน ปรากฏเรื่องราววรรณกรรมพื้นบ้านหลายเรื่อง ดังนี้

2.1 สินไซ ปรากฏที่คอสองด้านทิศเหนือ 2 ภาพ คือตอนสินไซรบกับกุมภกัณฑ์ และตอนสินไซรบกับงูชวง

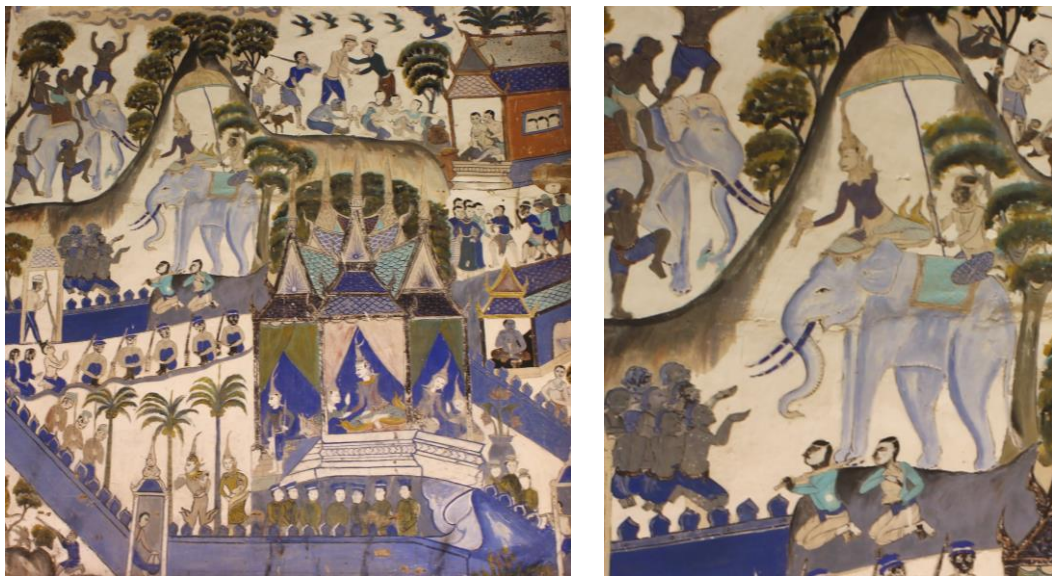
2.2 พระมลัย ปรากฏที่ผนังด้านหน้าพระพุทธรูปประธานภายในอุโบสถเป็นภาพพระมลัยเสด็จดาวดึงส์ และผนังภายนอกด้านทิศใต้เป็นภาพพระมลัยโปรดสัตว์นรก ดังภาพที่ 2.11

2.3 เมขลาและรามสูร ปรากฏที่คอสองด้านทิศเหนือเป็นภาพนางมณีเมขลาล่อแก้วอยู่บนห้องฟ้าที่มีเมฆลอยอยู่ และมีรามสูรกำลังตามแย่งลูกแก้ว โดยมีมือขวายกขึ้นชี้หน้า และมีมือซ้ายเงื้อขวานใส่นางมณีเมขลา

3. ภาพวิถีชีวิตของชาวอีสาน ภาพแสดงถึงสภาพบ้านเรือน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน การละเล่นพื้นบ้าน ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ เช่น การแสดงหมอลำ การแห่เชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง การเล่นสาว การเป่าแคน การตีผึ้ง การล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ พิธีฮอดสรง (การสร่งน้ำภิกษุที่ได้เลื่อนสมณศักดิ์) ดังภาพที่ 2.12

ภาพที่ 2.9 ภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกทางทิศตะวันตก เป็นภาพพระพุทธประวัติ

ภาพที่ 2.10 ภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกทางทิศเหนือ เป็นภาพพระเวสสันดรชาดก

ภาพที่ 2.11 ภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกทางทิศตะวันออก เป็นภาพพระมัลลย์โปรดสัตว์นรก

ภาพที่ 2.12 ภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกทางทิศใต้ เป็นภาพวิถีชีวิตชาวอีสาน

ลวดลายแกะสลัก ปรางค์การแกะสลักไม้ให้เกิดเป็นลวดลายที่กรอบเขตหน้า ออกเลาหรือวงกบประตูไม้เนื้อแข็งของอุโบสถด้วยลวดลายเครือเถาอย่างศิลปะพื้นบ้านที่สวยงาม ดังภาพที่ 2.13

ภาพที่ 2.13 ลวดลายแกะสลักที่กรอบเขตหน้าของประตูอุโบสถวัดท่าเรือ

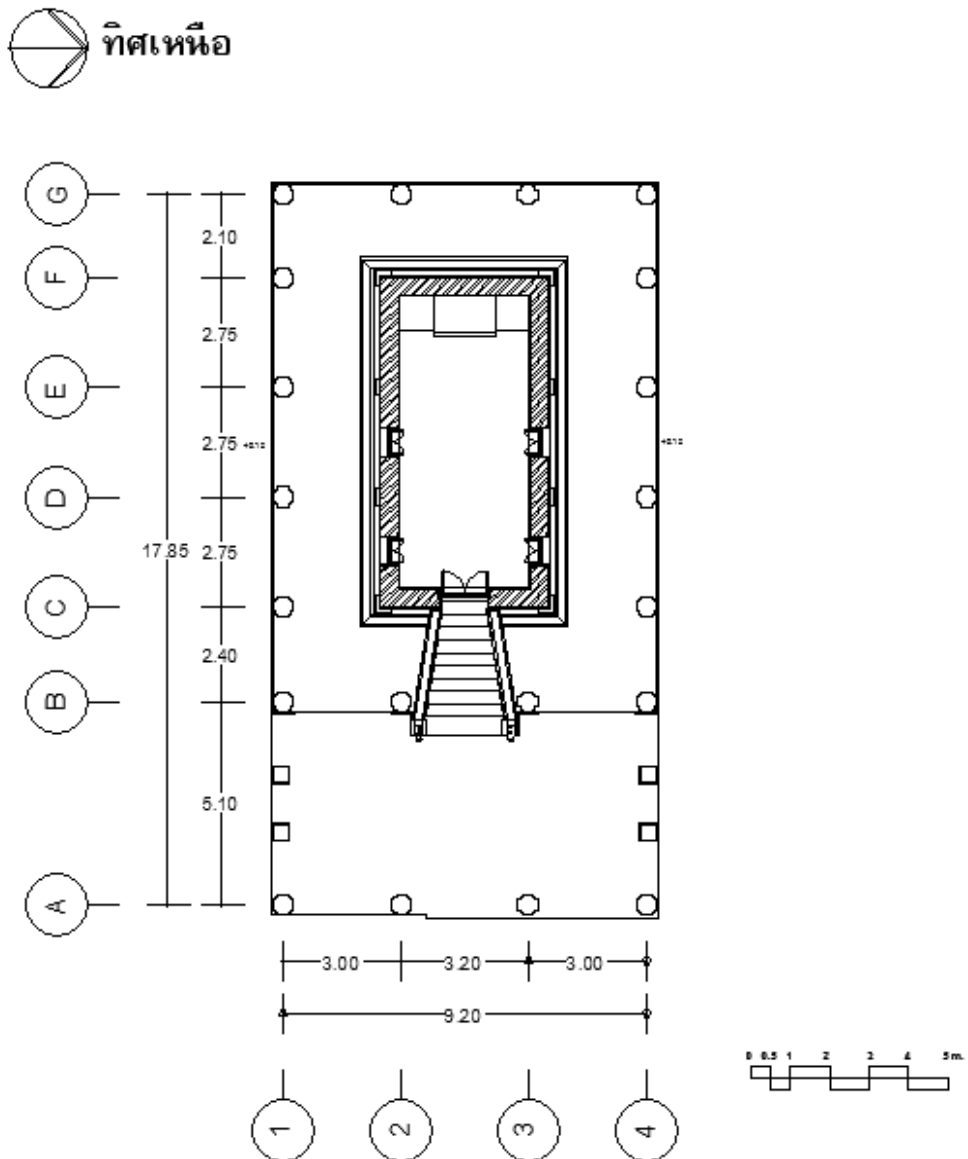
ลวดลายฉลุ บริเวณเชิงชายมีแผ่นดีบุกฉลุลายประดับบนเชิงชายโดยรอบชายคาทั้งหลังคาอุโบสถและหลังคาคลุมโถงด้านหน้าบริเวณบันไดทางขึ้นอาคาร ดังภาพที่ 2.14

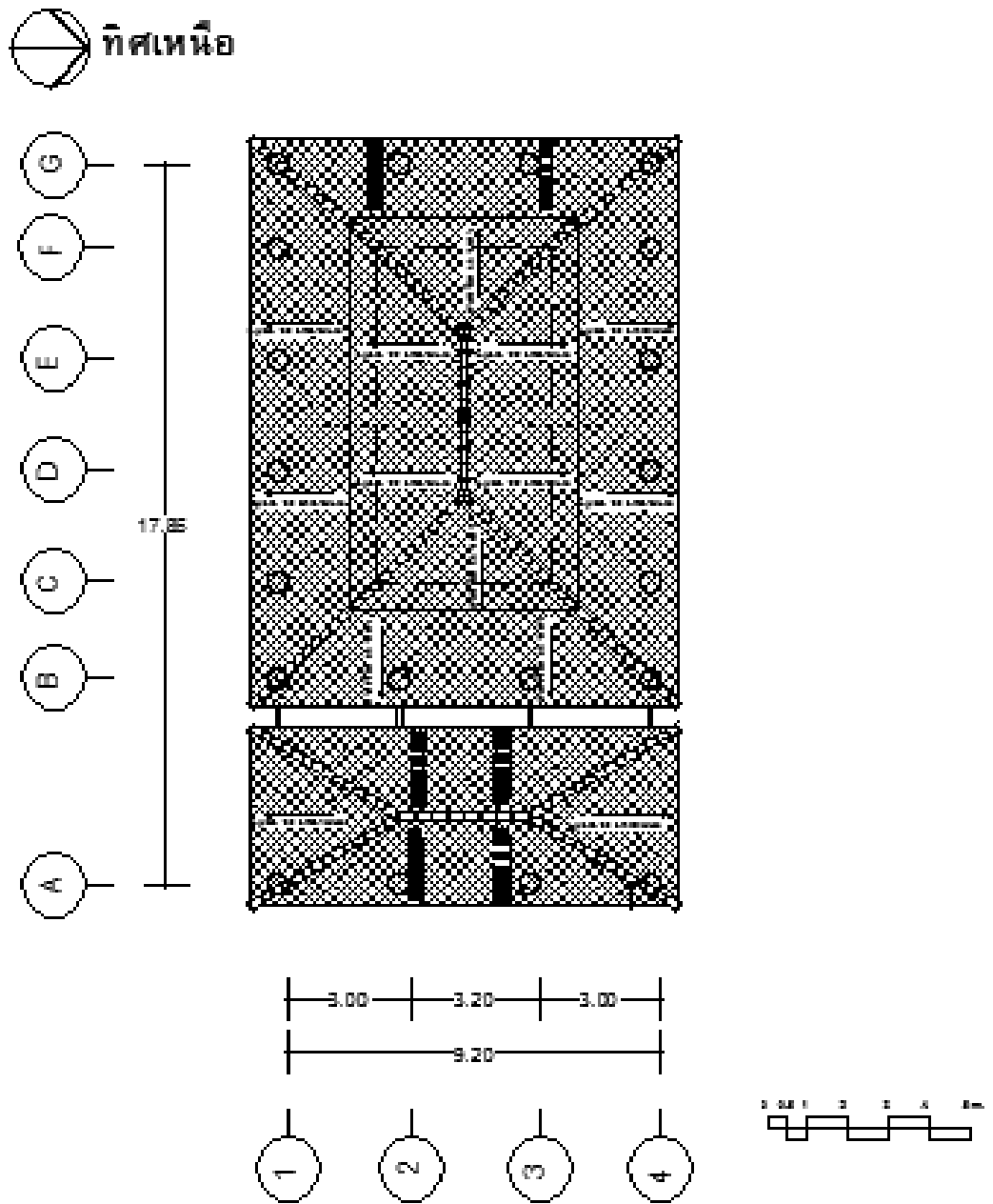
ภาพที่ 2.14 แผ่นดีบุกฉลุลายประดับเชิงชาย

แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม

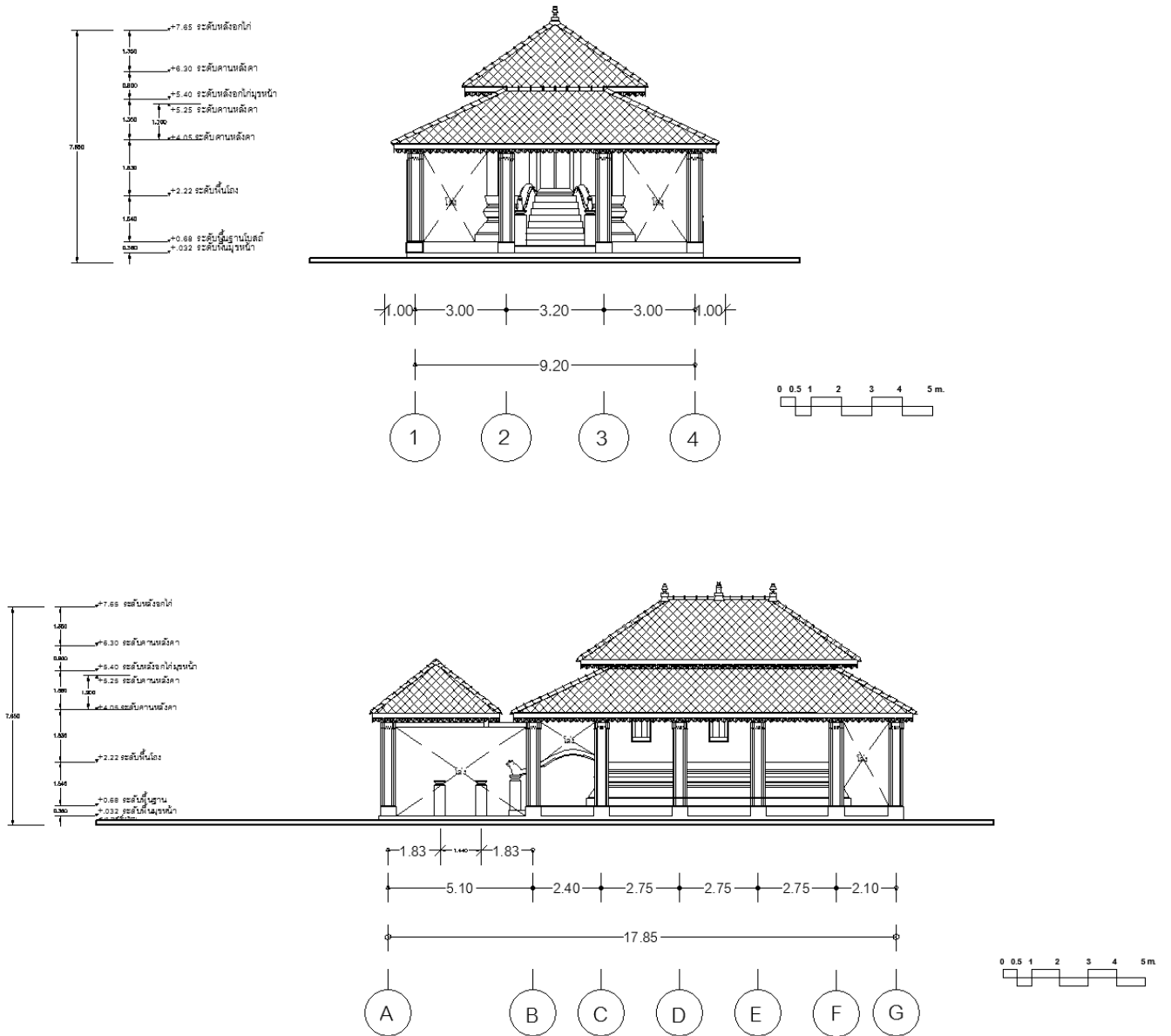
แบบแสดงทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดท่าเรียบ ประกอบด้วย ผังพื้น ผังหลังคา รูปด้าน รูปตัด ทศนิยมภาพและหุ่นจำลอง ดังภาพที่ 2.15 ถึงภาพที่ 2.21 ดังนี้

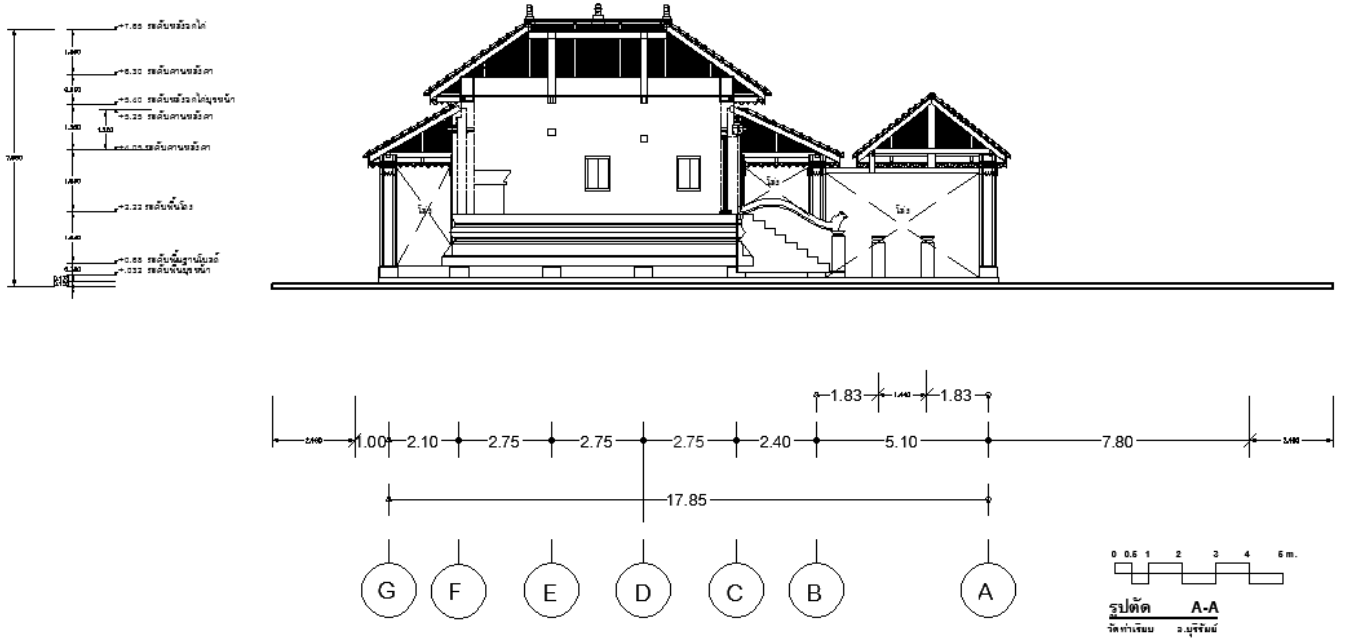
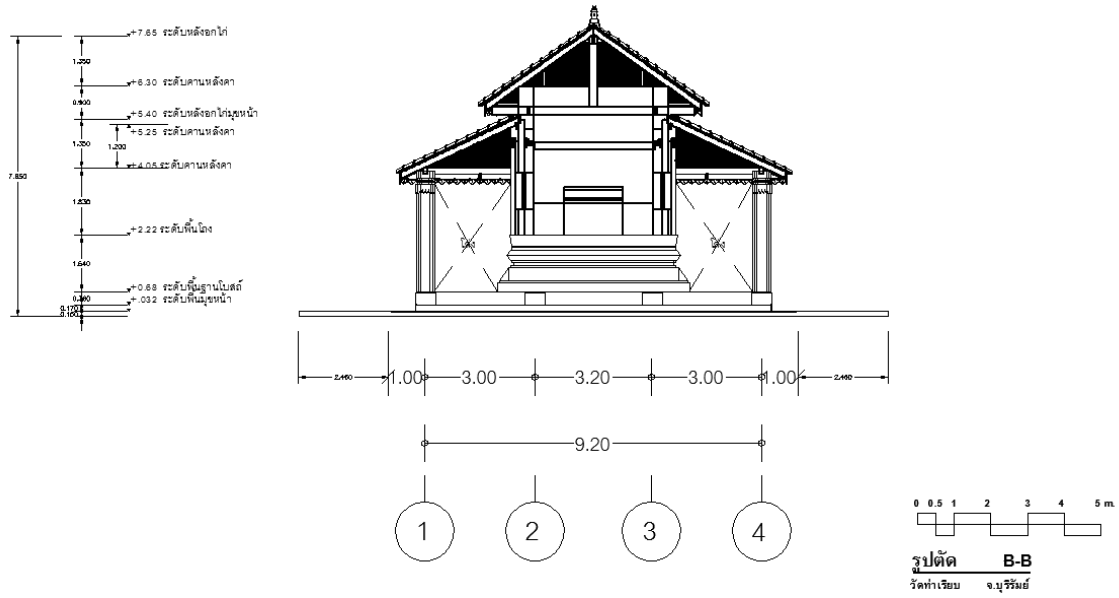
ภาพที่ 2.15 ผังพื้นของอุโบสถวัดท่าเรียบ

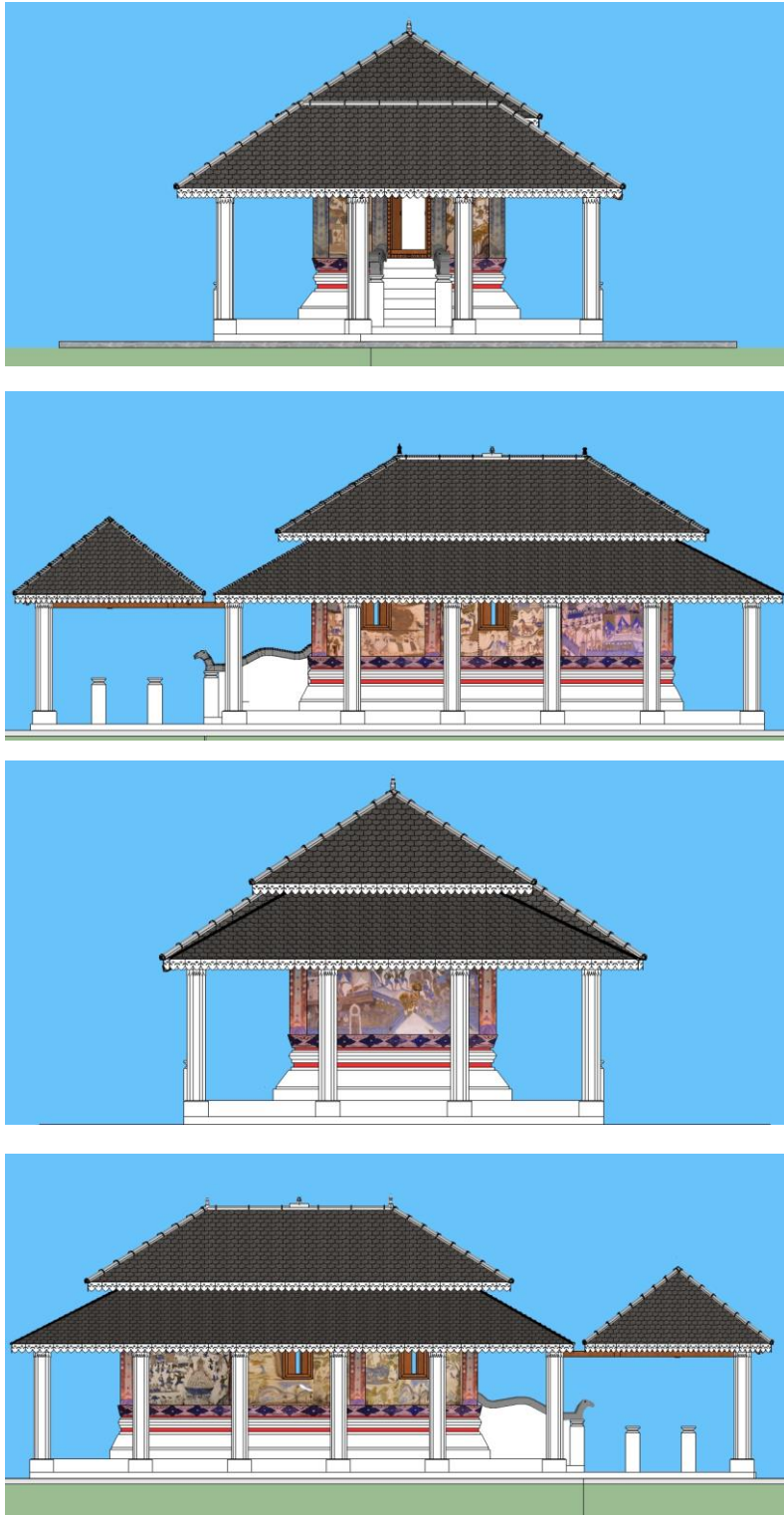
ภาพที่ 2.16 ผังหลังคาของอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.17 รูปด้านของอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.18 รูปตัดของอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.19 รูปด้านของอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.20 ทศนียภาพของอุโบสถวัดท่าเรือ

ภาพที่ 2.21 หุ่นจำลองของอุโบสถวัดท่าเรือ

คุณค่าของสถาปัตยกรรม

บรรพบุรุษของผู้อาวุโสในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการก่อสร้างอุโบสถหลังนี้ หลายคนที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันอายุมากกว่า 70-80 ปี แต่ยังคงบอกเล่าความเป็นมาของอาคารได้ ด้วยมีความผูกพันและภาคภูมิใจในความสำคัญของอาคารที่มีต่อตนเองและชุมชนเป็นอันมาก เนื่องจากในอดีตพื้นที่ดังกล่าวไม่มีวัดตั้งอยู่เลย ทำให้อุโบสถหลังนี้เป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจของชุมชน และในระแวกใกล้เคียง เป็นคุณค่าของอาคารทางด้านสังคม ส่วนด้านวิชาการทางสถาปัตยกรรมจะพบว่ารูปทรงหลังคาปั้นหยาพบเห็นได้ไม่มากหลังในอุโบสถพื้นถิ่นในภาคอีสาน เป็นความหายากและด้านสุนทรียภาพ พบจิตรกรรมฝาผนังภายในและภายนอกซึ่งเป็นแบบศิลปะชาวบ้าน อีกทั้งชุมชนได้ใช้ภาพจิตรกรรมเป็นเสมือนสื่อชุมชนในการปลูกฝังสั่งสอนเด็กในชุมชนให้ประพฤติดี ละชั่ว กลัวบาป ทำให้ความเชื่อความศรัทธาต่อพระศาสนาไม่เสื่อมคลาย ซึ่งในปัจจุบันชุมชนยังมีความเชื่อให้เฉพาะภิกษุและบวชเข้าไปในอุโบสถ ห้ามมิให้สตรีเข้าไปภายในอาคาร จากคุณค่าของอาคารดังกล่าวทำให้คนในชุมชนต้องการอนุรักษ์อุโบสถหลังนี้ไว้เป็นอาคารประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อเป็นสัญลักษณ์และพิทักษ์มรดกของสังคมอันแสดงถึงความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ตระหนักและภาคภูมิใจ ได้เรียนรู้ ได้เห็นและศึกษาข้อมูลต่อไป

นอกจากนี้ จากการทำงานโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย บริการวิชาการสู่ชุมชนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในปีการศึกษา 2556-2557 และการศึกษาภูมิปัญญาการวางทิศทางของอาคารที่ส่งผลต่อสภาวะน่าสบายในงานวิจัยของสมบัติ ประจัญตานต์ และคณะ (2558) ทำให้สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของสถาปัตยกรรมให้กับชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น และสาขาวิชายังเสนอแนวคิดในการจัดการสถาปัตยกรรมของวัดท่าเรียบเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงศิลปสถาปัตยกรรมในงานวิจัยของปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ และคณะ (2559)

ด้วยเหตุที่ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์อาคารได้เป็นอย่างดี สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พิจารณาให้อุโบสถวัดท่าเรียบเป็นอาคารอนุรักษ์ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2558 ดังภาพที่ 2.22 ซึ่งเป็นรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจ้าอาวาสได้เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทรับพระราชทานรางวัลนั้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นต่อพสกนิกรชุมชนบ้านหนองหว้าใหญ่ การได้รับรางวัลดังกล่าวสร้างความภาคภูมิใจเป็นอย่างสูงยิ่งต่อวัดท่าเรียบและชุมชนสืบไป

อุโบสถ วัดท่าเรือ
 ฝั่งซ้าย: 2 มีนาคม พ.ศ. 2557 ฝั่งขวา: 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ฝั่งบน: 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ฝั่งล่าง: 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557

ภาพที่แสดงเป็นภาพที่ถ่ายจากด้านหน้าของอุโบสถวัดท่าเรือ โดยที่ด้านซ้ายของภาพเป็นภาพที่ถ่ายจากด้านหน้าของอุโบสถวัดท่าเรือ และด้านขวาของภาพเป็นภาพที่ถ่ายจากด้านหน้าของอุโบสถวัดท่าเรือ

อุโบสถวัดท่าเรือเป็นอุโบสถที่สร้างขึ้นโดยช่างฝีมือที่มีความชำนาญและมีความประณีตเป็นอย่างยิ่ง โดยที่ด้านหน้าของอุโบสถวัดท่าเรือมีประตูที่แกะสลักอย่างสวยงามและมีความประณีตเป็นอย่างยิ่ง

อุโบสถวัดท่าเรือเป็นอุโบสถที่สร้างขึ้นโดยช่างฝีมือที่มีความชำนาญและมีความประณีตเป็นอย่างยิ่ง โดยที่ด้านหน้าของอุโบสถวัดท่าเรือมีประตูที่แกะสลักอย่างสวยงามและมีความประณีตเป็นอย่างยิ่ง

ภาพที่ 2.22 รางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2557

สรุป

อุโบสถวัดท่าเรือ ตั้งอยู่ที่อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ อาคารมีอายุ 128 ปี สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2432 โดยการนำของหลวงพ่อดุจ ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุก่อสร้าง และอาศัยช่างจากอำเภอยางสีสุราชเป็นผู้ก่อสร้าง ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน อาคารเป็นอุโบสถแบบทึบ ก่ออิฐถือปูน ขนาด 3 ห้อง ผังพื้นทรงโรงแบบมีมุขหน้า มีระเบียงรอบและมีโถงด้านหน้าตั้งบนพื้นประทักษิณ หลังคาทรงปั้นหยา มีลักษณะสองชั้น และมีโถงด้านหน้าเป็นเสาลอยที่มีหลังคาคลุมบริเวณบันไดทางขึ้นด้านหน้า ไม่มีผนัง หลังคาทรงปั้นหยาไม่ซ้อนชั้น ส่วนเชิงชายประดับแผ่นดีบุกฉลุลาย มีภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในและภายนอกอาคารที่สวยงามตามศิลปะแบบชาวบ้าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อุโบสถหลังนี้ยังคงใช้ประกอบสังฆกรรมของภิกษุสงฆ์ และจากการที่ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์อาคาร ทำให้ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2557

คำถามท้ายบท

1. จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน วัดและอาคารอุโบสถวัดท่าเรือ ส่งผลต่อลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารอย่างไร
2. จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดท่าเรือมีจุดเด่นที่แตกต่างจากอุโบสถพื้นถิ่นในภาคอีสานอย่างไร
3. จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดท่าเรือในส่วนใดที่สะท้อนถึงการก่อสร้างของช่างฉนวน
4. เสาร่วมในมีหน้าที่ตามระบบโครงสร้างอย่างไร
5. ผนังก่ออิฐถือปูนที่มีความหนา มีผลต่ออาคารเช่นไร
6. ภาพจิตรกรรมฝาผนังของอุโบสถวัดท่าเรือที่เป็นผลงานของช่างพื้นบ้าน สะท้อนคติความเชื่อของชุมชนในเรื่องใด และชุมชนได้ใช้ประโยชน์ใดจากผลงานนั้น
7. การขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของกรมศิลปากร ส่งผลอย่างไรต่อการอนุรักษ์อุโบสถวัดท่าเรือของชุมชนในอนาคต
8. คุณค่าที่สำคัญของอุโบสถวัดท่าเรือที่มีต่อชุมชนในด้านใด